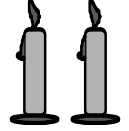

שבת קודש
שמות
שבת מברכין
מפטירים
"דברי ירמיהו בן חלקיהו"
(ירמיה א' א')

בס"ד
ה' תשס"ז
שנה שנים עשר גיליון מספר 17

חשמונאים (שעון חורף)
כניסת השבת: 16:34
יציאת השבת: 17:35

מהלכות ברכת הראיה עפ"י שו"ע – סימן רי"ז' ופוסקים אזורנים

הקדמה

כתב הטור על פי הברייתא במסכת ברכות נד: שהרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל כגון מעברות הים ומעברות הירדן ומעברות נחלי ארנון ואבני אלגביש של בית חורון ואבן שביקש עוג מלך הבשן לזרוק על ישראל ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה מלחמה עם עמלק וחומת יריחו מברך "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו במקום הזה" וכן בכל הברכות צריך להזכיר בהם שם ומלכות. כך כתב הרמב"ם ז"ל להוציא מדברי הראב"ד ז"ל שכתב שאין צריכות שם ומלכות, ובבית יוסף הביא את נימוקו, שלדעת הראב"ד, אפילו שבשאר ברכות צריכים שם ומלכות, בברכות הראיה כיון שאינן אלא שבח והודאה בעלמא אין צריכות שם ומלכות. והוסיף בבית יוסף, כי התוספות בסוגיה, הרב רבנו יונה, הרא"ש, הרשב"א והמרדכי הסכימו לדעת הרמב"ם בפרק 'מהלכות ברכות הלכה ט' שבברכות הראיה צריכים שם ומלכות. הטור הביא מחלוקת נוספת בעניין זה בין הראב"ד לבין הרא"ש. לדעת הראב"ד אין עליו חובה לברך על הנס אלא בפעם ראשונה מכאן ואילך רשות, לעומת זאת הרא"ש כתב שכל אלו הברכות אינן אלא כשרואה אותן משלושים יום לשלושים יום, ואז הם חובה כמו בפעם ראשונה. ובבית יוסף הוסיף שהמרדכי כתב כדברי הרא"ש וכן כתבו התוספות, בסוגיה שם וכן נוקטים להלכה.

פירוש הלכות

- הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, כגון: מעברות הים - הוא המקום בו עברו ישראל בים ביבשה, ומעברות הירדן - הוא המקום שעברו ישראל בירדן בחורבה בימי יהושע, ומעברות נחלי ארנון - שני הרים ועמק ביניהם בהם נחבאו האמוריים במערות, כדי להפתיע את ישראל בעברם בעמק ונעשה נס שנדבקו ההרים זה בזה ונהרגו כולם שם. ואבני אלגביש של בית חורון - שהושלכו מן השמים על האומות שנלחמו עם יהושע, ואבן שבקש עוג לזרוק על ישראל, ואבן שישב עליה משה בעת מלחמת עמלק, וחומת יריחו - שנבלעה במקומה, מברך: שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ובין ברכה זו ובין שאר ברכות הראיה הרי הם כשאר ברכות, וכולם בהזכרת שם ומלכות, כמו בשאר ברכות. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)
- כתב המגן אברהם לכאורה משמע שדווקא אלו והדומים להם שניכר הנס מתוך המקום, אבל נס כגון בבואנו סמוך לירושלים שקרה שם נס בעת מלחמת סנחריב שיצא מלאך ה' והמית כל המחנה אין מברכים על כגון זה שעשה נסים, מפני שאין הנס ניכר מתוך המקום. אבל על נס פרטי שלו, אפילו אין ניכר מתוך המקום כל שמגיע למקום ששם קרה הנס מברך. (משנה ברורה)
- אין מברכים בשם ומלכות על ים סוף, אלא אם רואה בבת אחת את כל הקטע של ים סוף, שבין סואץ לבין שארם א - ש"ך, כגון שרואה זאת מחלון של מוטס. כמו כן אין לברך בשם ומלכות על מעברות הירדן, אלא אם רואה בבת אחת את כל הקטע של נהר הירדן, מים המלח ועד גשר אדם. ואם רואה הוא רק חלק מים סוף או חלק מנהר הירדן, יברך ברכת שעשה נסים לאבותינו במקום הזה בלי שם ומלכות. (עפ"י אור לציון חלק ב')
- על נס שנעשה לקצת ישראל, כל זמן שלא נעשה לכל ישראל או רובן, ואפילו נעשה לקצת שבטים, אין מברכים עליו ברכת שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. (עפ"י מרן בשו"ע) אבל אותם שנעשה להם הנס בעצמם כן מברכים. (משנה ברורה)
- כל אלו הדברים אינם אלא כשרואה אותם משלושים לשלושים יום, ואז הם חובה כמו בפעם ראשונה. (מרן בשו"ע) ואם מברך לפני כן הרי ברכתו לבטלה. (משנה ברורה)

- הרואה מקום שנעשה בו נס ליחיד, אינו מברך, אבל הוא עצמו שנעשה לו נס מברך שעשה לי נס במקום הזה, וכל יוצאי ירכו גם כן מברכים, שעשה נס לאבי במקום הזה. (עפ"י מרן בשו"ע) וגם יחיד אינו מברך, אלא אם כן עברו שלשים יום מהפעם הקודמת שברך. (משנה ברורה)
- באליה רבה הכריע שבנו ובן בנו צריכים לברך, בין שנולדו לפני שקרה הנס ובין שנולדו לאחר מכן משום כבוד אביהם. הנינים ואילך אין מברכים אלא אם כן נולדו אבותיהם אחר שקרה הנס לאביהם הראשון, שבזה הם שותפים כולם באותו הנס. (עפ"י המשנה ברורה)
- מהנכד ואילך מברך שעשה נס לאבותי או לאבי אבא. (משנה ברורה)
- מי שנעשה לו נסים הרבה, בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס צריך להזכיר כל שאר המקומות ויכלול כולם בברכה אחת. (מרן בשו"ע)
- דווקא ביחיד אבל בניסי רבים שמחוייב כל אחד להזכיר לברך כשמגיע למקום הנס אינו צריך להזכיר כל המקומות שנעשו בהם נסים לישראל וגם ביחיד, כתב המגן אברהם שדווקא הוא בעצמו אבל בנו אינו מחוייב להזכיר כל הנסים שנעשו לאביו. (משנה ברורה)
- אף שכלל את שאר הניסים בברכה מכל מקום אם הגיע אחר כך למקום שנעשו לו שארי נסים, מברך עוד פעם אפילו בו ביום. (משנה ברורה)
- על נס של רבו צריך לברך כשם שהוא מברך על נס של אביו. (מרן בשו"ע) מדובר דווקא ברבו המובהק, ודווקא הוא אבל בניו אינם מחוייבים בכבוד רבו ואין מברכים על ניסו. (משנה ברורה)
- יש אומרים שהוא הדין אם רואה האדם שנעשה לו הנס מברך עליו, כמו שמברך על המקום שנעשה בו הנס. (הרמ"א בהגה). כגון אדם שמחוייב לברך על ניסו כמו אביו ורבו מובהק. לפי זה כל שלשים שלא ראה לאותו האיש כשפוגש בו אחר כך חייב לברך. (משנה ברורה)
- יש אומרים שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא יוצא ממנה העולם, אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו, כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצול כדרך מנהג העולם היינו שצריך לעזרה וכיוצא בזה, אינו חייב לברך, ויש חולק. (מרן בשו"ע) מפני שאפילו אם הייתה ההצלה בדרך הטבע אעפ"כ כיון שהיה בסכנה אם לא הייתה מזדמנת לו ההצלה הרי זה נס נחשב וחייב להודות ולשבח לבורא על שהכין והזמין לו ההצלה ברגע זה. (משנה ברורה) וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות. (מרן בשו"ע)
- מי שניצל מסכנה, כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנת נפשות וכן אם ניצול מתאונת דרכים, וכיוצא בזה, כשמגיע שוב למקום ההוא יאמר בלי שם ומלכות "ברוך שעשה לי נס במקום הזה", ורק בנס היוצא מגדר הטבע, כגון שנברא לו מעיין וכדומה, מברך בשם ומלכות. (ילקוט יוסף ג')
- כתבו האחרונים מי שנעשה לו נס יש לו להפריש לצדקה כפי השגת ידו ויחלק ללומדי תורה ויאמר הריני נותן זה לצדקה ויהי רצון שיהא נחשב במקום תודה שהייתי חייב בזמן המקדש וראוי לומר פרשת תודה. וטוב וראוי לו לתקן איזה צרכי רבים בעיר ובכל שנה ביום הזה יתבודד להודות לה' יתברך ולשמוח ולספר חסדו

אמרי בינה - אמרי זוז"ל בשבז המידות הטובות

לדעת בעל ה"אורחות צדיקים" שלושים דברים שעל האדם לזכור בכל יום פעמיים, ולהכניסם בעמקי הלב, כדי שעבודתו תהיה מקובלת לפני הקב"ה, ותשא חן וחסד לפניו. בגיליון הקודם הובאו חמישה, להלן השישי: השישית, שיזכור אם יש בו איזה דבר שיעבור בו על מה שצוהו ויצרו, ויחשוב על זה שכל הדברים שברא הבורא יתברך, הם עושים מצוות. החמור נושא משא, הסוס והשור חורשים, ואין אף יום שמורדים באדוניהם. השמש עושה בכל יום מה שצוהו האל יתברך, ואם היה יום אחד שלא הייתה זורחת והיה חושך, כמה היה נפלא בעיני העולם! או אם האדמה לא הייתה נותנת יבולה ופירותיה, כל העולם היו מתים. ועתה ראה, שכל הדברים עושים שליחות, ואיך לא יתבייש האדם להרגיל איבריו שנבראו לשמור התורה והוא ישנה אותם וירגיל איבריו לעבור על התורה?

(אורחות צדיקים - שער הזכירה)